

RP 150/2017 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utsökningsbalken

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att utsökningsbalken ändras i syfte att avveckla de arbetslöshetsfallor som är förknippade med utsökning. Utsökningsgäldenärer som fått arbetslöshetsförmån i minst ett år ska enligt förslaget vara berättigade till högst sex månaders uppskov med utmätningen av lönen, om de omfattas av inkomstgränsutmätning. Andra gäldenärer kan av utmätningssmannen beviljas uppskov för högst fyra månader.

Det föreslås också att ett större belopp än fem sjättedelar ska kunna undantas från utmätning av en fysisk persons regelmässiga näringsinkomst, om gäldenären blir näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har blivit stadfäst.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis.....	3
<i>Belopp som ska utmätas av lön</i>	3
<i>Lättnader vid utmätning av lön</i>	4
1.2 Bedömning av nuläget	5
2 PROPOSITIONENS MÅL OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	5
2.1 Målsättning och alternativ för genomförandet.....	5
2.2 De viktigaste förslagen.....	9
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	10
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	12
DETALJMOTIVERING	14
1 LAGFÖRSLAG	14
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	14
2 kap. Utsökningsgrunder	14
4 kap. Utmätning	14
2 IKRAFTTRÄDANDE	17
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	18
LAGFÖRSLAG	19
Lag om ändring av utsökningsbalken.....	19
Bilaga	22
Parallelltexter.....	22
Lag om ändring av utsökningsbalken.....	22

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Belopp som ska utmätas av lön

Bestämmelser om vad som avses med utmättningsbar lön finns i 4 kap. 2 § i utsökningsbalken (705/2007). Med lön avses varje slag av lön, arvode, naturaförmån samt annan förmån och ersättning som erhålls i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, liksom övriga förmåner som avses i 13 § 1 mom. 2 punkten i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996). Bestämmelserna om lön tillämpas även på pension samt sjukdagpenning och andra sådana utkomstförmåner och ersättningar som betalas i stället för lön, om inte utmätning av dem är förbjuden i lag. På samma sätt som lön utmäts på basis av bestämmelsen t.ex. arbetspension eller någon annan intjänad pension, inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning, sjukdagpenning samt moderskaps-, faderskaps och föräldrapenning.

Det utmättningsförbud som anges i 4 kap. 19 § i utsökningsbalken omfattar bl.a. understöd eller kostnadsersättning som med stöd av pensions- eller sociallagstiftningen har beviljats för ett visst ändamål, såsom utkomststöd, underhållsstöd, bostadsbidrag och barnbidrag. Dessa poster beaktas inte vid beräkning av den inkomstbas som anges i 45 § i samma kapitel. Utöver det allmänna utmättningsförbudet i utsökningsbalken finns det i pensions- och sociallagstiftningen ett flertal särskilda utmättningsförbud. Med stöd av dem får i regel folkpension (folkpensionslagen, 568/2007, 111 §) samt grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd för arbetslösa (lagen om utkomstskydd för arbetslösa, 1290/2002, 11 kap. 15 §) inte utmätas. Sådana förmåner som enligt annan lagstiftning är icke-utmättningsbara beaktas vid den beräkning av inkomstbas som anges i 4 kap. 45 § i utsökningsbalken.

I inkomstbasen ingår gäldenärens samtliga löner och naturaförmåner samt utmättningsbara och icke-utmättningsbara pensioner och andra utkomstförmåner som betalas i stället för lön. Till inkomstbasen hör t.ex. inte understöd, ersättningar eller andra tillgångar som avses i 4 kap. 19 § eller ersättning för sveda och värk eller annat tillfälligt men, för bestående men eller lidande. Från inkomstbasen avdras förskottsinnehållning av skatt samt den arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringspremie som gäldenären ska betala.

I 4 kap. 48—55 § i utsökningsbalken finns det föreskrivet hur mycket som mäts ut av inkomstbasen. Med skyddat belopp avses det belopp som gäldenären alltid måste få behålla. Storleken på det skyddade beloppet anges i lag och det justeras årligen så att det motsvarar ändringarna i folkpensionsindex. Beloppen fastställs årligen genom förordning av justitieministeriet. År 2017 är det skyddade beloppet för gäldenärens egen del 22,41 euro per dag samt för make och egna och makens barn som gäldenären försörjer 8,04 euro per dag. Det skyddade beloppet beräknas för 30 dagar per månad, vilket innebär att det skyddade beloppet för gäldenärens egen del är 672,30 euro per månad och därtill 241,20 euro per månad för varje person som gäldenären försörjer.

Det regelmässiga beloppet vid utmätning av lönen bestäms stegvis så att man av låginkomsttagare proportionellt sett mäter ut mindre än av höginkomsttagare. Om gäldenärens nettolön är högst lika stor som det skyddade beloppet utmäts ingenting. Om nettolönen överstiger det skyddade beloppet med högst det dubbla, tillämpas så kallad inkomstgränsutmätning. Utöver det skyddade beloppet undantas då en tredjedel av det överskjutande lönebeloppet från utmätning. Om nettolönen är större än två gånger det skyddade beloppet, utmäts en tredjedel av nettolönen. År 2017 inleds utmätning med en tredjedel när nettoinkomsterna överskrider 1344,60

euro, om gäldenären inte har någon att försörja. I den kategori där utmätningen är strängast finns de gäldenärer vars nettolön är större än fyra gånger det skyddade beloppet. Då utmäts en tredjedel av det lönebelopp som är fyra gånger så stort som gäldenärens skyddade belopp, och dessutom fyra femtedelar av det överskjutande lönebeloppet. Högst hälften av lönen kan dock utmätas.

Lättnader vid utmätning av lön

I samband med utmätning av lön finns det vissa lättnader som beviljas utsökningsgäldenären, såsom det system med fria månader som togs i bruk 1997. Med fria månader avses avbrott i utmätningen för en bestämd tid efter att utmätningen har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid. Bestämmelser om fria månader finns i 4 kap. 52—53 § i utsökningsbalken. Gäldenären ska vid inkomstgränsutmätning ges två fria månader per år på tjänstens vägnar. Alla gäldenärer kan på begäran få högst tre fria månader per år. En förutsättning är att gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen eller att det finns någon särskild orsak till avbrott, såsom en viktig engångsanskaffning (RP 13/2005 rd, s. 84). Även en gäldenär som omfattas av inkomstgränsutmätning kan på nämnda grunder beviljas en tredje fri månad per år utöver de regelmässiga två månaderna.

År 2006 infördes en möjlighet att skjuta upp utmätningen av lönen efter arbetslöshet. Bestämmelser om denna möjlighet finns för närvarande i 4 kap. 51 § 2 mom. i utsökningsbalken. Om gäldenären länge varit arbetslös före utmätningen, kan utmätningen av lönen skjutas upp, om inte betalningen till sökanden väsentligt äventyras. Uppskov kan beviljas i högst fyra månader räknat från det att anställningsförhållandet inleddes. Enligt motiveringen till bestämmelsen kan vad som kan anses vara långvarig arbetslöshet i viss mån variera enligt gäldenärens omständigheter, men åtminstone ett års arbetslöshet kan i allmänhet anses vara långvarig. Enligt motiveringen får betalningen till sökanden inte väsentligt äventyras och uppskov kan inte beviljas t.ex. om det finns skäl att misstänka att gäldenären säger upp arbetsförhållandet när uppskovet med utmätningen av lönen upphör. Uppskov kan beviljas på gäldenärens begäran eller på tjänstens vägnar. (RP 13/2005 rd, s. 83.) I prövningen av uppskovets längd ska man beakta gäldenärens omständigheter, bl.a. hur länge arbetslösheten har varat. Å andra sidan måste man också beakta vilken betalning sökanden kan väntas få efter uppskovet. Om gäldenären har fått bara ett kortvarigt vikariat måste också det eventuella uppskovet vara kort. (RP 13/2005 rd, s. 83.)

Om utmätning av lön verkställs för indrivning av ett löpande eller förfallet underhållsbidrag eller för indrivning av ett underhållsbidrag och en annan fordran, kan gäldenären ges fria månader eller uppskov enligt 4 kap. 51 § 2 mom. endast av vägande skäl (4 kap. 54 § 2 mom. i utsökningsbalken).

I 4 kap. 51 § 1 mom. sägs att om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar eller någon annan särskild orsak, utmäts av lönen tills vidare eller under en viss tid ett mindre belopp än det regelmässiga beloppet. I motiveringen till bestämmelsen konstateras i fråga om arbetslöshet att det kan vara en grund att sänka utmätningens belopp, särskilt när gäldenären har endast så kallade snuttjobb. Perioderna av arbete respektive arbetslöshet kan då vara så korta att grunderna för beviljande av fria månader eller beviljande av uppskov efter arbetslöshet inte uppfylls. Enligt motiveringen ska utmätningens mannen tillämpa bestämmelsen på tjänstens vägnar. En annan sak är sedan att utmätningens mannen i allmänhet inte känner till sådana särskilda skäl, om inte gäldenären själv underrättar utmätningens mannen om dem. (RP 13/2005 rd, s. 82.)

1.2 Bedömning av nuläget

Systemet för utmätning av lön i utsökningsbalken fungerar väl. Systemet garanterar gäldenären och dennes familj en skälig utkomst samtidigt som det beaktar borgenärens rätt att få betalning. Utmätning av lönen kan dock i vissa fall inverka på arbetslösa gäldenärens vilja att ta emot arbete. Risken är att utmätningen blir en arbetslöshetsfälla i synnerhet för gäldenärer som tänker kortsiktigt.

Enligt uppgifter från Statistikcentralen klassificerades ca 40 000 personer av ca 203 000 utsökningsgäldenärer som arbetslösa år 2015. År 2016 var ca 44 000 personer av ca 214 000 utsökningsgäldenärer klassificerade som arbetslösa. På basis av Statistikcentralens offentliga uppgifter är det inte möjligt att avgöra hur många av dessa personer som är långtidsarbetslösa.

Incitamenten för sysselsättning kan bedömas med hjälp av s.k. effektiva marginalskattegrader samt sysselsättningsskattegrader. Dessa mätare används vanligen för att bedöma verkningarna av incitament inom beskattning och social trygghet, och det finns därför reservationer mot att tillämpa dem på utmätning. Utmätning är nämligen inte avsett att vara ett bestående tillstånd, och det är också i gäldenärens intresse att den skuld som är föremål för utmätning betalas bort så snabbt som möjligt. Det bör dessutom beaktas att man på grund av brist på tidigare empirisk forskning har dålig kännedom om hur målgruppen reagerar på ekonomiska incitament.

I ett betänkande av arbetsgruppen för utmätning vid arbetslöshetsfälla (Avveckling av arbetslöshetsfallor förknippade med utmätning, justitieministeriets publikationsserie Betänkanden och utlåtanden 38/2017) granskas hur utmätning inverkar på incitamenten för att arbeta mot bakgrund av ovan nämnda mätare, samtidigt som arbetslöshetsförmånernas, det allmänna bostadsbidragets och utkomststödets betydelse beaktas. Där jämförs också olika alternativ för att avveckla arbetslöshetsfallor förknippade med utmätning.

Det är motiverat att bevilja gäldenärer som länge varit arbetslösa lättnader vid utmätning så att utmätningen inte innebär en arbetslöshetsfälla när det gäller att ta emot arbete. Åtgärder vars syfte är att avveckla arbetslöshetsfallor bör rikta sig endast till arbetslösa gäldenärer och inte allmänt till en omfattande grupp av utsökningsgäldenärer.

2 Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning och alternativ för genomförandet

Propositionen syftar till att göra arbetslösa utsökningsgäldenärer mer motiverade att ta emot arbete och på så sätt underlätta utsökningsgäldenärernas ställning. För att målet ska nås har man granskat följande olika lösningsalternativ: höjning av det skyddade beloppet vid utmätning, en total eller delvis revidering av utmätning av periodisk inkomst och uppskov med utmätningen av lön på grundval av sysselsättning. Då man valt mellan alternativen har man förutom de sporrande verkningarna bl.a. beaktat verkningarna på borgenärernas och gäldenärernas ställning. En heltäckande jämförelse av verkningarna av de olika alternativen ingår i betänkandet av arbetsgruppen för utmätning vid arbetslöshetsfälla (Avveckling av arbetslöshetsfallor förknippade med utmätning, justitieministeriets publikationsserie Betänkanden och utlåtanden 38/2017, s. 17—31).

I betänkandet görs en bedömning av verkningarna i det fall att det skyddade beloppet vid utmätning höjs från nuvarande 672,30 euro till 900 euro i månaden. En höjning av det skyddade beloppet skulle inte ha önskad effekt med tanke på målet. Det skulle förbättra de kalkylmäss-

iga incitamenten för sysselsättning i låga och höga inkomstklasser och inverka sänkande på det belopp som utmäts också av förvärvsarbetande utsökningsgäldenärer med goda inkomster. Däremot skulle det inte ha just någon effekt när de förväntade bruttoinkomsterna per månad ligger mellan 2 200 och 4 000 euro. Med tanke på den effektiva marginalskattegraden, som beskriver lönsamheten vid ökat antal arbetstimmar, skulle en höjning av det skyddade beloppet förbättra incitamenten vid ytterst låga (<700 €/mån.) och höga (>4 000€/mån.) inkomster, men försvaga incitamenten för ytterligare arbete när inkomsterna ligger mellan 1 600 och 2 300 €/mån. Arbetslöshetsfällan skulle inte försvinna, bara få en annan form.

En höjning av det skyddade beloppet till 900 euro per månad skulle förorsaka borgenärerna förluster på 90–95 miljoner euro per år, av vilket de offentliga borgenärernas andel är ca 40—42,5 miljoner euro. De uteblivna inkomsterna för den offentliga sektorn måste samlas in på något annat sätt. Å andra sidan skulle den offentliga ekonomin dra nytta av ökad sysselsättning till den del gäldenärerna antas reagera på förbättrade ekonomiska incitament och arbetslöshetsfällan är det enda hindret för sysselsättning.

En höjning av det skyddade beloppet till 900 euro skulle innebära att ca 17 000 gäldenärer inte alls skulle bli föremål för utmätning. Medellöshetshinder vid utmätning leder till en betalningsanmärkning. På basis av den ser kreditgivaren att inget kan drivas in av personen ens via utsökning. Detta leder i praktiken till att gäldenären förlorar sin kreditvärdighet. En höjning av det skyddade beloppet skulle således göra det svårare för de grupper som förtjänar minst att få kredit och finansiera sina anskaffningar. Det skulle bli betydligt svårare t.ex. att köpa hushållsapparater genom avbetalningsköp, skaffa ett telefonabonnemang, byta hyreslägenhet eller ta försäkring.

En höjning av det skyddade beloppet, liksom även andra åtgärder som minskar utmätningen, innebär att betalningen av skulden skjuts upp till en senare tidpunkt. Skuldens belopp ökar i och med att dröjsmålsräntan växer. Denna aspekt får större vikt ju större gäldenärernas utsökningsskuld som helhet är.

Ett högre skyddat belopp kan också inverka negativt på betalningsmoralen. En märkbar höjning av det skyddade beloppet skulle ge en signal om att de grupper som förtjänar minst inte ens behöver försöka betala sina skulder, eftersom inget ändå skulle kunna indrivas av dem via utsökning. En betydande höjning skulle innebära att en större del av skulderna än tidigare blir obetalda. Detta kunde försvaga kreditgivarnas tro på att krediterna betalas tillbaka och t.ex. synas i högre pris på krediterna till följd av den förhöjda risken. Dessutom är en del av borgenärerna enskilda personer, såsom brottsoffer och sådana som vunnit en tvist mellan enskilda. Med tanke på dem kan en höjning av det skyddade beloppet vara oskälig.

Det bör också noteras att inkomstfördelningen bland utsökningsgäldenärerna koncentrerar sig till de lägre inkomstnivåerna. En förlust i fråga om de belopp som ska inflyta till borgenärerna skulle därför vara betydande också i det fall att det skyddade beloppet höjdes till någon annan nivå än de 900 euro som använts som jämförelsevärde.

Av ovannämnda skäl kan en höjning av det skyddade beloppet inte ses som det rätta sättet att avveckla arbetslöshetsfällor förknippade med utmätning.

Ett alternativ som utretts i betänkandet är att minska det belopp som utmäts vid inkomstgränsutmätning. Av det system som gäller vilket belopp som utmäts följer att de olika delarna i utsökningen inte kan ändras var för sig utan att det förorsakar diskontinuitet i utmätningen. Om t.ex. inkomstgränsutmätningen sänktes från två tredjedelar till hälften av den nettoinkomst som överskrider det skyddade beloppet, skulle det två gånger resultera i betydande diskontinuitet.

itet i fråga om det skyddade beloppet där intjänande av en extra euro avsevärt skulle minska den disponibla inkomsten.

Likaså har man övervägt att ändra det belopp som utmäts till ett typiskt sett mer progressivt system jämfört med det nuvarande systemet. Detta skulle innebära att en viss procentandel utmäts av de inkomster som överskrider respektive inkomstgräns, men att överskridande av inkomstgränserna inte skulle inverka på utmätning av lägre inkomstdelar. Systemet skulle då påminna om den progressiva inkomstskatteskalen i dess nuvarande form.

En sådan ändring av systemet skulle vara så betydande att det kräver en noggrann omprövning av skalan samt en logisk och fungerande samordning med de sociala trygghetssystemen. Detta alternativ skulle vara alltför kraftigt i förhållande till det uppställda målet, och för närvarande finns det inte tillräckligt med forskningsdata till stöd för det. Det skulle därför vara skäl att vid behov utreda en eventuell revidering av systemet för utmätning av lön först efter det att den undersökning om utsökning som pågår vid Löntagarnas forskningsinstitut (Optimal default regime and labor supply) har blivit klar.

Det bästa alternativet för att avveckla arbetslöshetsfällor förknippade med utmätning kan anses vara att effektivisera det uppskov som beviljas på grundval av sysselsättning. Den möjlighet som anges i 4 kap. 51 § 2 mom. i utsökningsbalken om att skjuta upp utmätningen i fråga om en gäldenär som blir sysselsatt har utnyttjats väldigt lite. Gäldenärernas kännedom om möjligheten är bristfällig och utmätningssmannen har här stor prövningsrätt när det gäller att bevilja uppskov.

Enligt det alternativ som utgår från att utmätningen skjuts upp är utmätningssmannen på gäldenärens begäran skyldig att bevilja en gäldenär som sysselsätts efter ett års arbetslöshet uppskov med utmätningen. Utmätningssmannen ges prövningsrätt för sådana fall då bestämmelsen missbrukas, dvs. gäldenären arbetar upprepade gånger endast under den period uppskovet gäller. Det föreslås att maximiantalet uppskovsmånader höjs från fyra till sex månader. Gäldenärens rätt till uppskovsmånader begränsas till de grupper som förtjänar minst (inkomstgränsutmätning) och där storleken på de sociala bidragen inverkar mest på viljan att ta emot arbete och där de ekonomiska incitamenten för att arbeta därmed är svagast. Möjligheten till uppskov är fortfarande beroende av prövning och är begränsad till högst fyra månader för de gäldenärer som får ett arbete där inkomsterna är högre än vid inkomstgränsutmätning eller som har varit arbetslösa i mindre än ett år.

Uppskovet, dvs. ett fullständigt avbrott i utmätningen, är en ur gäldenärens synvinkel kännbar åtgärd som i fråga om verkningarna motsvarar de fria månader som avses i 4 kap. 52 § i utsökningsbalken. Under den tid uppskovet varar är de ekonomiska incitamenten för sysselsättning lika goda som för skuldfria personer, eftersom utmätning inte förrättas alls. Utifrån praktiska erfarenheter vet man att gäldenärerna visat förhållandevis stor aktivitet när det gäller att få fria månader som är beroende av prövning. Större effektivitet vid beviljande av uppskov och information om detta kan antas uppmuntra utsökningsgäldenärerna till sysselsättning i synnerhet i det skede då arbete tas emot samt under den tid uppskovet varar.

Eftersom den empiriska forskningen i ämnet är begränsad är det svårt att bedöma hur bestående incitamentets verkan är efter det att uppskovet upphört. Å ena sidan kan mer kortsiktiga utsökningsgäldenärer sluta arbeta snart efter det att uppskovet upphört. Å andra sidan kan möjligheten att komma in på arbetsmarknaden efter en längre arbetslöshet bryta en negativ spiral och aktivera personen också mer långvarigt. Det bör också noteras att fria månader som i fråga om verkningarna motsvarar uppskov kan fås årligen, vilket kan antas lindra den negativa effekten av att uppskovet upphör. Något som bidrar i den riktningen är också att möjlig-

heten att få ett nytt uppskov försvåras i synnerhet i de fall där det kommer fram att gäldenären avsiktligt arbetat endast under den tid som uppskovet varar.

Åtgärden får små konsekvenser för borgenärernas ställning av den orsaken att den riktar sig exakt till sin målgrupp, dvs. utsökningsgäldenärer som varit arbetslösa i minst omkring ett år. I fråga om de personer som innan de blivit sysselsatta endast fått arbetsmarknadsstöd eller grunddagpenning blir det inga negativa konsekvenser för borgenärerna till den del personen antas låta bli att ta emot arbete vid avsaknad av incitament. Detta beror på att utmätning inte kan förrättas på arbetsmarknadsstöd eller grunddagpenning, vilket innebär att borgenären i vilket fall som helst inte skulle ha fått betalning för sina fordringar.

Utebliven betalning för uppskovstiden drabbar närmast borgenärer i fråga om arbetslösa personer som får inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning. Å andra sidan kan det antas att borgenärerna gynnas av att personen blir sysselsatt efter det att uppskovet upphört i och med att personen på nytt knyts till arbetslivet.

I fråga om de gäldenärer som i vilket fall som helst skulle ha blivit sysselsatta utan någon ändring i lagstiftningen, går borgenärerna på kort sikt i någon mån miste om betalning. Det är dock inte fråga om en slutgiltig förlust av fordran, utan om att verkställigheten skjuts fram till en senare tidpunkt. Längden på uppskovet kan dock ses som en rätt kort tid i förhållande till den slutliga preskriptionstiden för utsökningsgrunden. Detta framhävs i synnerhet när alternativet med uppskov jämförs med alternativet att höja det skyddade beloppet. Det senare skulle belasta det belopp som ska inflyta vid utmätningen ända tills fordran slutgiltigt preskriberats.

Å andra sidan bör det observeras att den slutliga preskriptionstiden för offentligrättsliga fordringar är betydligt kortare än preskriptionstiden för utsökningsgrunden, eftersom preskriptionstiden för en offentlig fordran enligt 20 § i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007) är fem år. Åtgärdens negativa konsekvenser när det gäller de belopp som ska inflyta till offentliga borgenärer beräknas dock bli ringa av de orsaker som angivits ovan.

Den offentliga ekonomin gynnas av den ökade sysselsättningen till den del gäldenärerna antas reagera på förbättrade ekonomiska incitament och arbetslöshetsfällan är det enda hindret för sysselsättning. Dessutom kan förslaget göra svartjobb mindre attraktiva och på så sätt vara positivt med tanke på bekämpningen av grå ekonomi.

Alternativet inverkar positivt på gäldenärernas ställning eftersom de får ett kännbart incitament att ta emot arbete. Ändringen förorsakar inte gäldenärerna medellöshetshinder och inverkar således inte försvårande på deras liv.

Fler uppskovsmånader innebär i likhet med andra åtgärder som minskar utmätningen att betalningen av skulden skjuts upp till en senare tidpunkt. Skuldens belopp ökar på grund av att dröjsmålsräntan växer. Å andra sidan är det i sista hand gäldenären som bestämmer huruvida han eller hon ber om uppskov. En gäldenär som strävar efter att avkorta sin utsökningsskuld så snabbt som möjligt kan låta bli att be om uppskov eller begära ett kortare uppskov än vad lagen medger. Ur gäldenärernas synvinkel är detta alternativ således smidigare än t.ex. ändringar i systemet med skyddat belopp.

Alternativet med uppskov beräknas inte ha betydande negativa effekter på betalningsmoralen. Det är fråga om ett incitament som beviljas en exakt definierad målgrupp. Strävan är att motverka missbruk genom att förhindra att flera uppskov avsiktligt länkas samman. Detta alternativ väntas inte leda till att en större del av skulderna än för närvarande blir obetalda eller att priserna på krediter stiger.

Av dessa orsaker föreslås det i propositionen att de arbetslöshetsfallor som är förknippade med utsökning avvecklas utifrån det alternativ som baserar sig på uppskov med utmätningen.

2.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att utsökningsgäldenärer som varit arbetslösa i minst ett år, direkt på basis av en begäran ska få rätt till uppskov med utmätningen av lönen, om de när de blev sysselsatta omfattades av inkomstgränsutmätning. Den nuvarande möjligheten att bevilja uppskov efter prövning ändras således till denna del och blir en rättighet för gäldenären. Utmätningssmannen kan vägra bevilja uppskov endast om gäldenären redan tidigare har beviljats uppskov och ett nytt uppskov avsevärt skulle äventyra borgenärens rätt att få betalning. I syfte att förenkla förfarandet ska den förutsättning som gäller arbetslöshetens längd knytas till antalet dagar med arbetslöshetsförmån. För att uppskov ska ges förutsätts således att personen har fått arbetslöshetsförmån för 258 dagar, vilket motsvarar ett års arbetslöshet. Uppskovet ska vara halva anställningstidens längd, dock i högst sex månader. Detta innebär att maximitiden för uppskov förlängs med två månader jämfört med nuläget.

I fråga om sådana gäldenärer som inte hunnit få arbetslöshetsförmån för 258 dagar eller som får ett arbete där inkomsterna är högre än vid inkomstgränsutmätning, ska uppskovet med utmätningen enligt propositionen kvarstå i samma form som för närvarande, dvs. vara beroende av prövning. Uppskovet varar då högst halva anställningstidens längd, dock inte mer än fyra månader. Avsikten är att tröskeln för att bevilja uppskov efter prövning ska vara synnerligen låg när gäldenären har varit nära att uppfylla den förutsättning som gäller arbetslöshetstidens längd.

Rätten till uppskov ska således vara begränsad såväl till inkomstnivån för den gäldenär som sysselsätts som till arbetslöshetens längd. Det är särskilt angeläget att förbättra ställningen för de utsökningsgäldenärer vars sysselsättning ger rätt små inkomster och hos vilka uteblivna eller lägre sociala bidrag påverkar viljan att ta emot arbete mest. Det är således ändamålsenligt att rikta åtgärden till de utsökningsgäldenärer som när de blir sysselsatta börjar omfattas av inkomstgränsutmätning.

Att arbetslösheten pågått en längre tid kan fortfarande ses som en behövlig förutsättning. Eftersom uppskov blir en rättighet för gäldenären, ska förutsättningarna för detta definieras exaktare än i nuvarande bestämmelse, enligt vilken gäldenären ska ha varit "länge arbetslös". Det kan också antas att exakta tillämpningsförutsättningar som är enkla att konstatera underlättar utmätningssmannens beslutsfattande samt leder till fler begäranden från gäldenärerna, vilket för sin del bidrar till att sysselsättningsmålen i propositionen uppnås.

I propositionen föreslås det att arbetslöshetens längd knyts till antalet dagar för vilka arbetslöshetsförmån betalas ut, eftersom detta ur gäldenärens synvinkel lätt kan bevisas och ur utmätningssmannens synvinkel är ett alternativ som kan tolkas entydigt. Antalet dagar för vilka gäldenären har fått arbetsmarknadsstöd eller arbetslöshetsdagpenning är direkt synliga för gäldenären t.ex. i förmånsbetalarnas e-tjänst. Den definition som finns i 2 kap. 1 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som en arbetslös ska uppfylla för att få en förmån, hindrar inte heller arbete i liten skala under arbetslösheten och förorsakar således inte heller tolkningsproblem i fråga om arbetslöshetens längd.

Det föreslås att den maximala längden på uppskovet i fråga om gäldenärer som omfattas av inkomstgränsutmätning förlängs till sex månader, om arbetslöshetsförmån har erhållits för åtminstone 258 dagar. När det gäller arbetsförhållanden för viss tid föreslås uppskovet vara

högst halva arbetsförhållandets längd. Förhållandet mellan den lön som undantas från utmätning och det belopp som väntas inflyta till borgenären efter uppskovet är på så sätt fortfarande i balans, och systemet uppmuntrar inte till sysselsättning bara för den tid som uppskovet maximalt varar. En liknande modell har sedan ingången av 2017 använts vid regleringen av längden på det rörlighetsunderstöd som anges i 8 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Tills vidare gällande arbetsavtal berättigar i praktiken till uppskov för maximitiden, dvs. för de första sex månaderna av arbetsförhållandet.

Vid beredningen har man även annars övervägt om det finns behov att förhindra missbruk och införa arrangemang av typen sanktioner. En egentlig sanktionering har ansetts onödig och svår att genomföra. Det har därmed ansetts nödvändigt att utmätningssmannen får prövningsrätt med tanke på sådana situationer då gäldenären ber om nytt uppskov. Detta behövs särskilt när det kommer fram att gäldenären tidigare avsiktligt har arbetat endast under den tid uppskovet varar. I propositionen föreslås det därför att uppskov inte behöver ges om gäldenären tidigare har beviljats uppskov och ett nytt uppskov väsentligt skulle äventyra borgenärens rätt att få betalning.

Gäldenärerna bör få tillräckligt med information om lagändringen för att de ska förstå att begära uppskov. Utmätningssmännen bör få utbildning i de ändringar som gäller beviljande av uppskov för att de oftare än tidigare ska ta upp möjligheten till uppskov med gäldenären t.ex. när gäldenären fått arbete och hör sig för om möjligheten till fria månader. Det bör också fästas uppmärksamhet vid att utmätningssmännen oftare än nu skulle hänvisa sådana gäldenärer till ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning som kan ha förutsättningar att få skuldsanering för privatpersoner.

I propositionen är strävan också att uppmuntra personer som länge varit arbetslösa att sysselsätta sig som näringsidkare. Uppskov med utmätningen kan inte direkt tillämpas på utmätning av näringsinkomst, eftersom de tidsmässiga begränsningarna för utmätning som gäller i utsökningssystemet, dvs. fria månader och uppskov på grundval av sysselsättning, endast gäller lön och därmed jämförbar periodisk inkomst. Utmätning av lön förrättas schablonmässigt, medan utmätningssmannen i de bestämmelser som gäller utmätning av näringsinkomst har rätt omfattande prövningsrätt när det gäller det belopp som utmäts av näringsinkomst. Detta beror på att näringsverksamhetens natur, kostnadsstruktur och övriga motsvarande omständigheter varierar (RP 13/2005 rd s. 94). I propositionen föreslås det att man i det belopp som utmäts av näringsinkomst ska kunna beakta att gäldenären sysselsätter sig själv som näringsidkare efter en lång arbetslöshetsperiod. Av näringsinkomsten kan det då från utmätning undantas ett större belopp än det regelmässiga, som är fem sjättedelar.

3 Propositionens konsekvenser

Det är svårt att göra en exakt bedömning av vilka konsekvenser propositionen har för sysselsättningen. Enligt uppgifter från Statistikcentralen var ca 44 000 personer av ca 214 000 utsökningsgäldenärer klassificerade som arbetslösa i slutet av år 2016. Av de sammanlagt ca 95 400 arbetslösa gäldenärer som var föremål för utsökning under år 2016 var alltså mindre än hälften fortfarande föremål för utsökning i slutet av året.

På basis av Statistikcentralens offentliga uppgifter är det inte möjligt att bedöma hur många av de arbetslösa utsökningsgäldenärerna som är långtidsarbetslösa. Något som inte heller kan bedömas är för hur många arbetslösa utsökningsgäldenärer arbetslösheten fortgår i huvudsak av någon annan orsak än arbetslöshetsfallor, såsom en svag ställning på arbetsmarknaden eller på grund av att lämpligt arbete inte står till buds. Man kan dock anse utgångspunkten vara den att

RP 150/2017 rd

endast en minoritet av de arbetslösa gäldenärerna inte blir sysselsatta uteslutande av den anledningen att de på grund av arbetslöshetsfällorna vägrar ta emot tillgängligt arbete.

Vid konsekvensbedömningen bör det också beaktas att man på grund av brist på tidigare empirisk forskning har dålig kännedom om hur arbetslösa utsökningsgäldenärer reagerar på ekonomiska incitament. Vid Löntagarnas forskningsinstitut pågår en undersökning i ämnet (Optimal default regime and labor supply), men projektet, som väntas pågå i ca tre år, befinner sig ännu i initialskedet.

Vid beredningen har man kommit till slutsatsen att propositionens troligen kommer att ha konsekvenser för sysselsättningen för mindre än tusen personer per år.

Propositionen väntas inverka positivt på gäldenärernas ställning eftersom de får ett kännbart incitament att ta emot arbete samt lättnader t.ex. när det gäller att täcka de engångskostnader som förorsakas av jobbstarten. Propositionen väntas inte få negativa verkningar med tanke på gäldenärerna. Uppskovsmånaderna förorsakar inte gäldenären medellöshetshinder, och en gäldenär som t.ex. av orsaker som hänger samman med upplupna räntor önskar betala sin utsökningssskuld så snabbt som möjligt, kan låta bli att be om uppskov eller begära uppskov för en kortare tid än den föreskrivna maximilängden.

Propositionen väntas inte få negativa konsekvenser för borgenärernas ställning på lång sikt. De temporära förlusterna i det belopp som ska inflyta kan bedömas genom att de utsökningsgäldenärer som blir sysselsatta t.ex. under en ett års granskningsperiod delas in i två grupper: 1) de som inte skulle ha blivit sysselsatta utan det föreslagna nya incitamentet, samt 2) de som under granskningsperioden skulle av blivit sysselsatta i vilket fall som helst och ändå blir delaktiga av de föreslagna nya incitamenten. I bägge fallen är det fråga om gäldenärer som börjar omfattas av inkomstgränsutmätning, eftersom möjligheten till uppskov för övriga kvarstår oförändrad.

De förstnämnda har ovan uppskattats till högst tusen personer per år, och i fråga om dem uppkommer i praktiken ingen betydande förlust i de belopp som ska inflyta, eftersom dessa personer även annars skulle ha förblivit arbetslösa och troligen till stora delar beroende av grundtrygghet. Efter det uppskovet varat gynnas borgenärerna tvärtom av att gäldenärerna knyts till arbetslivet. De sistnämnda, dvs. de som blir sysselsatta i vilket fall som helst, kan indikativt uppskattas till ca 1 000–5 000 personer per år. Eftersom det är fråga om personer som omfattas av inkomstgränsutmätning, kan den genomsnittliga förlusten i de belopp som ska inflyta beräknas till 224 euro per månad, om man som grund för beräkningen använder en ensamboende person och personerna antas fördela sig jämnt på inkomstgränsutmätningens område (vid inkomstgränsutmätningens övre gräns utmäts ca 448 euro). Om man antar att dessa personer utan de föreslagna ändringarna får ett fyra månaders uppskov enligt den nuvarande bestämmelsen, måste propositionens konsekvenser beräknas endast på basis av en två månaders extra förlust. Eftersom uppskov dock för närvarande har beviljats endast sällan, är det korrekt att i jämförelsen använda maximivärdet, dvs. en sex månaders förlust. Enligt det ligger den uppskattade förlusten i fråga om de belopp som ska inflyta mellan $(1\ 000 \times 224 \times 6 =)$ 1,3 miljoner och $(5\ 000 \times 224 \times 6 =)$ 6,7 miljoner euro. Inte heller till denna del är det fråga om en slutgiltig förlust av fordran, utan om att verkställigheten skjuts fram till en senare tidpunkt. I förhållande till utsökningsgrundens slutgiltiga preskriptionstid kan ett uppskov på högst sex månader anses vara förhållandevis kort.

På motsvarande sätt antas propositionen inte ha betydande konsekvenser på lång sikt när det gäller de belopp som ska inflyta till offentliga borgenärer. Det bör också beaktas att effekterna på sysselsättningen inverkar positivt på den offentliga ekonomin. Om man jämför de skatter och avgifter som betalas av en person som varit arbetslös med arbetsmarknadsstöd ett år (årlig

RP 150/2017 rd

förmånsinkomst 8 400 euro) med de skatter och avgifter som betalas av en deltidsarbetande person (årlig förmånsinkomst 4 200 euro och lön från huvudtjänst 12 000 euro), är den deltidssysselsatta personens inkomstskatter och avgifter sammanlagt 580 euro högre. Utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa väntas minska med ca 4 200 euro per år för varje person som sysselsätts, utgifterna för det allmänna bostadsbidraget med ca 1 400 euro och utgifterna för utkomststödet med ca 850 euro. Med beaktande av beskattningen och arbetstagarens försäkringsavgifter kan den årliga nettoinbesparingen för den offentliga ekonomin bli ca 7 000 euro för varje person som blir sysselsatt, dvs. sammanlagt mindre än 7 miljoner euro. Genom sysselsättning inflyter dessutom inkomster också av de försäkringsavgifter som arbetsgivaren betalar.

De ändringar som behöver göras i utsökningens informationssystem Uljas har konsekvenser för den offentliga ekonomin. Ändringarna behövs för att uppskov ska kunna beviljas så smidigt som möjligt och för att utfallet av reformen ska kunna följas upp. Det är fråga om en engångskostnad på uppskattningsvis 20 000—40 000 euro. Reformen genomförs enligt rambeslutet för statsfinanserna och inom ramen för anslagen i statsbudgeten.

Propositionen väntas medföra fler begäranden om uppskov med utmätning, vilket förorsakar något mer arbete för utmätningmännen. Ökningen är dock så ringa att den inte påverkar budgeten. De anställda inom utsökningsväsendet bör få utbildning på grund av reformen.

Den ändring som gäller utmätning av näringsinkomst väntas ha små konsekvenser för det belopp som utmäts, eftersom näringsinkomsten vanligen är liten i det skede då näringsverksamheten inleds. Tillsammans med de övriga åtgärder som sporrar till företagsamhet, såsom den ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa som håller på att beredas, väntas den inverka positivt på arbetslösas vilja att sysselsätta sig själva som näringsidkare.

Ca två tredjedelar av de arbetslösa utsökningsgäldenärerna är män. Propositionen kommer således att ha konsekvenser främst för männens ställning.

4 Beredningen av propositionen

Den 1 september 2016 antecknade regeringen följande målsättning som ett led i åtgärderna för att förbättra sysselsättningen: ”Utmätningrelaterade flitfällor för sysselsättning undanröjs. Det beviljas lättnader i utmätningen för att uppmuntra till sysselsättning och för att underlätta situationen för överskuldssatta personer med små inkomster. Vid beredningen bedöms i synnerhet möjligheterna till och konsekvenserna av en höjning av det skyddade beloppet vid utmätning.”

På grund av detta tillsatte justitieministeriet den 17 januari 2017 en arbetsgrupp med uppgift att utreda olika alternativ för att avveckla arbetslöshetsfällor förknippade med utsökning samt föreslå en lösning som bäst lämpar sig för detta. Företrädna i arbetsgruppen var förutom justitieministeriet även finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt Riksfogdeämbetet.

Arbetsgruppens betänkande blev klart den 3 juli 2017 (justitieministeriets publikationsserie Betänkanden och utlåtanden 38/2017). Sammanlagt 38 myndigheter, föreningar och sakkunniga blev ombudade att yttra sig om betänkandet. Det kom in sammanlagt 26 utlåtanden, som kan läsas i tjänsten (www.lausuntopalvelu.fi). I betänkandet utreds alternativ för avveckling av arbetslöshetsfällor förknippade med utsökning, vilket tagits upp ovan i avsnitt 2.1, och föreslås uppskov med utmätningen på grundval av sysselsättning, vilket behandlats i avsnitt 2.2.

Remissvaren gällande betänkandet är till största delen positiva. Endast en remissinstans motsätter sig den föreslagna åtgärden om att bevilja uppskov med utmätningen och några remissinstanser konstaterar att det finns skäl att fortsätta arbetet för att avveckla de arbetslöshetsfallor som är förknippade med utsökning.

Några remissinstanser föreslår att gäldenären bör vara skyldig att informera utmätningssmannen om arbetsplatsen. En del anser att uppskov ska beviljas endast dem som självmant informerar om arbetsplatsen. Detta förslag har inte förverkligats i propositionen. Gäldenärerna förstår inte nödvändigtvis att lämna ett meddelande till utmätningssmannen och det är också möjligt att gäldenären inte har anhängiga utsökningsärenden vid den tidpunkt då arbetet tas emot. Om gäldenären inte informerar om arbetsplatsen, kan hans eller hennes lön bli utmätt innan utmätningssmannen får reda på arbetsplatsen. Denna period förlänger dock inte längden på uppskovet, eftersom uppskovet alltid räknas från det anställningsförhållande inleddes.

Arbets- och näringsministeriet anser att samma rätt till uppskov ska gälla också personer som inte får arbetslöshetsförmån men som är arbetslösa. Detta förslag har inte förverkligats i propositionen. Det skulle nämligen göra systemet komplicerat och göra det svårt för utmätningssmannen att bedöma när rätten till uppskov uppkommer. Med stöd av det föreslagna 4 kap. 51 a § 2 mom. i utsökningsbalken kan en person som varit arbetslös en längre tid få uppskov med utmätningen i de fall då villkoret för att få arbetslöshetsförmån, dvs. 258 dagar, inte uppfylls.

Några remissinstanser anser att det i förslaget kan finnas risk för att en arbetslös inte vill ta emot arbete förrän de 258 arbetslöshetsdagarna uppnåtts. Propositionen har inte ändrats på grund av anmärkningarna. Detta beror på att propositionen utgår från att en gäldenär som blir sysselsatt ska ha rätt till uppskov, och de gäldenärer som omfattas av denna rätt ska då definieras exakt. För att undanröja det problem som remissinstanserna avser, ingår det i propositionen en möjlighet till uppskov med utmätningen när villkoren för uppskovsrätt inte uppfylls. Avsikten är att tröskeln för att tillämpa den ska vara låg i synnerhet när arbetslösheten har varat nästan ett år. På grund av remissvaren har bestämmelsen i fråga också preciserats så att den inte blir tillämplig efter en kort arbetslöshet.

Företagarna i Finland föreslår i sitt utlåtande att möjligheten till uppskov också ska gälla personer som efter arbetslösheten sysselsätter sig själva som företagare. På grund av utlåtandet av propositionen ändrats så att där uttryckligen som en grund för begränsning av utmätning av näringsinkomst nämns att gäldenären sysselsätter sig själv som näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet. Utsökningsbalkens bestämmelser om tidsmässiga lättnader i det belopp som utmäts (fria månader och uppskov) tillämpas endast på utmätning av lön och annan periodisk inkomst, men inte på utmätning av näringsinkomst. De lättnader som behövs vid utmätning av näringsinkomst görs så att beloppet sänks, och med tanke på målen för propositionen är det motiverat att lägga till sysselsättning av sig själv efter en lång period av arbetslöshet som en grund för begränsning av beloppet av den näringsinkomst som mäts ut.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

32 §. *Utlämnande av uppgifter till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.* Det föreslås att paragrafens 3 mom. 3 punkt ändras så att den förutom det att utsökningsgrundens tidsfrist löpt ut också täcker situationer där utsökningen upphör på grund av att skulden har preskriberats slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder (728/2003). Utmätningens mannen ska således på gäldenärens begäran göra återtagningsanmälan om de uppgifter som han har givit till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet oberoende av på vilken grunden den slutgiltiga preskriptionen av fordran har skett.

2 kap. Utsökningsgrunder

24 §. *Tidsfrist.* Det föreslås att paragrafens 3 mom. ändras så att den förutom det att utsökningsgrundens tidsfrist löpt ut också beaktar situationer där fordran preskriberas slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder. Har det förrättats utmätning för indrivning av fordran eller har fordran uppgivits vid försäljning som avses i 5 kap., hindrar inte det att tidsfristen för utsökningsgrunden har löpt ut och inte heller det att skulden har preskriberats slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder att betalning fås ur de utmätta medlen. Det är motiverat att båda de situationer som leder till att skulden slutgiltigt preskriberas behandlas på samma sätt till denna del.

4 kap. Utmätning

48 §. *Skyddat belopp.* I paragrafhänvisningen i 2 mom. görs det en teknisk ändring som behövs på grund av att lagen får en ny 51 a §.

51 §. *Väsentligt nedsatt betalningsförmåga.* Paragrafens 2 mom. upphävs och bestämmelser om uppskov med utmätningen efter arbetslöshet tas in i 51 a §.

51 a §. *Uppskov med utmätning på grundval av sysselsättning.* Paragrafen är ny. Det tas här in bestämmelser om uppskov med utmätningen på den grunden att en gäldenär som länge varit arbetslös blivit sysselsatt. Under uppskovet förrättas ingen utmätning och utsökningsärendet återförvisas inte till sökanden, utan blir väntande tills uppskovet upphör. Någon anmälan om att utmätningen skjuts upp görs inte till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

I 1 mom. föreskrivs det om när gäldenären har rätt att få uppskov med utmätningen på grundval av sysselsättning. Rätten till uppskov ska enligt förslaget gälla gäldenärer som omfattas av inkomstgränsutmätning, dvs. gäldenärer vars nettolön med högst det dubbla överskrider det skyddade beloppet. Huruvida gäldenären omfattas av inkomstgränsutmätning kontrolleras när gäldenären framställer en begäran om uppskov. Beslutet om uppskov ändras inte av den anledningen att gäldenärens inkomster stiger under uppskovet. Gäldenären kan visa att han eller hon omfattas av inkomstgränsutmätning t.ex. genom att visa upp ett arbetsavtal av vilket lönen framgår. Om gäldenärens lön inte framgår av arbetsavtalet, ska gäldenärens inkomster dock kontrolleras hos arbetsgivaren eller uppskattas på basis av den lön som redan betalats ut. De gäldenärer vars nettolön överskrider gränsen för inkomstgränsutmätning ska inte ha ovillkorlig rätt till uppskov med utmätningen på grundval av sysselsättning, men de kan beviljas uppskov efter prövning med stöd av paragrafens 2 mom.

RP 150/2017 rd

Rätten till uppskov ska gälla gäldenärer som har fått arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för minst 258 dagar. De arbetslöshetsförmåner som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa är arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd. Med arbetslöshetsdagpenning avses grunddagpenning och inkomstrelaterad dagpenning som beviljas löntagare och företagare. Det antal som förutsätts i paragrafen motsvarar full arbetslöshet under ett år.

Gäldenären ska ha rätt till uppskov på basis av minst 258 dagar med arbetslöshetsförmån, även om han eller hon inte skulle ha fått förmånen oavbrutet. Det kan vara avbrott i utbetalningen t.ex. på grund av att gäldenären fått en annan förmån, såsom sjukdagpenning. Det kan bli ett avbrott också på grund av avlönat arbete. Dagar med arbetslöshetsförmån är de vardagar för vilka det betalas ut arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd till förmånstagaren. En minskad förmån tjänar in förmånsdagar i samma takt som en förmån som betalas till fullt belopp. En jämkad förmån tjänar däremot in dagar långsammare än en förmån till fullt belopp, eftersom förmånstagaren har inkomster. Även en förmånstagare som får en jämkad förmån har rätt till uppskov, förutsatt att dagarna omvandlade till hela dagar uppgår till minst 258. Om räknaren däremot nollställs emellan, börjar de 258 dagarna räknas från början igen. Antalet uttryckt i hela dagar syns i förmånsbetalarens räknare, och varken gäldenären eller utmätningssmannen behöver således utföra räkneoperationer för att omvandla dagar med jämkade förmåner. Vid den tidpunkt när arbetsförhållandet inleds ska räknaren således visa minst 258 dagar för att gäldenären ska ha rätt till uppskov enligt 1 mom.

Gäldenären ska ge utmätningssmannen en utredning om att han eller hon har fått en i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd arbetslöshetsförmån för den tid som berättigar till uppskov. Via de e-tjänster som upprätthålls av förmånsbetalarna kan gäldenären få upplysningar om den arbetslöshetsförmån som han eller hon får, antalet dagar med arbetslöshetsförmån och betalningshistorian. Förmånsbetalare är FPA i fråga om arbetsmarknadsstödet och grunddagpenningen för arbetslösa och arbetslöshetskassan i fråga om den inkomstrelaterade dagpenningen. Gäldenären kan t.ex. skriva ut sin egen betalningshistoria för önskad tidsperiod. Alternativt kan gäldenären skriva ut den vy av vilka de sammanlagda dagarna med förmån framgår, eller presentera flera separata förmånsbeslut av vilka ett tillräckligt sammanlagt antal förmånsdagar framgår. Gäldenären kan också ha kontakt med förmånsbetalaren per telefon eller personligen och be om de handlingar som han eller hon behöver.

De dagar för vilka förmån betalats ut framgår av ovannämnda e-tjänster direkt i form av siffror, och utmätningssmannen behöver därför inte tolka arbetslöshetens längd. Utmätningssmannen kan dock vid behov vara i kontakt med förmånsbetalaren. Bestämmelser om skyldighet för utomstående och myndigheter att lämna uppgifter till utmätningssmannen finns i 3 kap. 64–68 § i utsökningsbalken.

Uppskovet ska vara halva anställningsförhållandets längd, dock i högst sex månader. Uppskovets längd avrundas uppåt till hela kalendermånader. En gäldenär som t.ex. anställs i ett anställningsförhållande som varar åtta och en halv månad eller nio månader kan således få uppskov med utmätningen i fem månader från det att arbetsförhållandet inleddes. Ett anställningsförhållande som gäller tills vidare berättigar självfallet till uppskov under de sex första månaderna av anställningsförhållandet. Om gäldenären ber om ett kortare uppskov än längsta möjliga tid, ska antalet uppskovsmånader begränsas i enlighet med begäran. Uppskovets längd beräknas från det anställningsförhållandet inleddes. Om gäldenären t.ex. ber att uppskovet ska gälla först från början av mars, även om rätten till ett sex månaders uppskov skulle ha gällt från början av året, har gäldenären rätt till uppskov för tiden 1.3—30.6.

Om gäldenären anställs i tidsbundna arbetsavtals- eller tjänsteförhållanden som fortgår oavbrutet, ska han eller hon i princip beviljas uppskov i enlighet med 1 mom. för varje arbetsav-

RP 150/2017 rd

tals- eller tjänsteförhållande, om inte maximitiden för uppskov fylls. Det är ändamålsenligt att gäldenärens ställning är densamma oberoende av om sysselsättningen gäller t.ex. från årets början för åtta månader i sänder eller utan avbrott som fortlöpande två månaders perioder fyra olika gånger. I det förstnämnda fallet får den gäldenär som varit sysselsatt från årets början uppskov från början av januari till slutet av april, i det senare fallet för januari, mars, maj och juli.

Gäldenären ska själv be om uppskov. Utmätningssmannen är således inte skyldig att självmant utreda huruvida gäldenären har rätt till uppskov. Utmätningssmannen är dock enligt 1 kap. 20 § i utsökningsbalken skyldig att ge handledning. Om situationen kräver det ska utmätningssmannen således ta upp rätten till uppskov med gäldenären och, om gäldenären nämner att han eller hon fått anställning, informera gäldenären om möjligheten till uppskov.

I 1 mom. är det fråga om gäldenärens rätt att få uppskov tills utmätningen inleds. Om ovan relaterade förutsättningar för att få uppskov uppfylls, kan utmätningssmannen vägra bevilja uppskov endast om gäldenären redan tidigare har beviljats uppskov och ett nytt uppskov avsevärt skulle äventyra borgenärens rätt att få betalning. En sådan situation kan föreligga i synnerhet när det kommer fram att gäldenären avsiktligt har arbetat endast under den tid uppskovet varat, blivit arbetslös och på nytt fått arbete och då begärt nytt uppskov. Vägran blir således aktuellt framför allt i situationer som tyder på missbruk av uppskovsrätten. Det bör också prövas för hur lång tid gäldenären tidigare har beviljats uppskov, vilken borgenärens ställning är och vilket belopp som förväntas inflyta efter uppskovet.

På motsvarande sätt som för närvarande (RP 13/2005 rd s. 83) ska uppskovstiden enligt momentet inte inräknas i den i 52 § avsedda tid som berättigar till fria månader.

I 2 mom. föreskrivs det om möjligheten att bevilja uppskov efter prövning på grundval av sysselsättning. Bestämmelsen ska tillämpas när gäldenären har varit arbetslös under en rätt lång tid, men de villkor som nämns i 1 mom. ännu inte är uppfyllda. Det är inte tänkt att bestämmelsen ska tillämpas på gäldenärer som blir sysselsatta efter en kort period av arbetslöshet.

Bestämmelsen ska tillämpas om gäldenären har fått arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för mindre än 258 dagar eller om gäldenären varit arbetslös men av en eller annan anledning inte fått arbetslöshetsförmån. Bestämmelsen är tillämplig också när en person har varit utanför arbetslivet och av orsaker som är beroende av honom eller henne själv inte fått arbetslöshetsförmån, t.ex. på grund av att gäldenären avtjänat ett frihetsstraff. Bestämmelsen ska däremot inte tillämpas på pensionärer som utför lönearbete. Det är inte ändamålsenligt att genom uppskov med utmätningen uppmuntra pensionärer att ta emot lönearbete.

Paragrafens 2 mom. ska tillämpas på gäldenärer oberoende av hur stor deras lön är. Med stöd av 1 mom. kan uppskov endast beviljas gäldenärer som omfattas av inkomstgränsutmätning, så om lönen överskrider gränsen för inkomstgränsutmätning ska gäldenärens rätt till uppskov bedömas med stöd av 2 mom. även när gäldenären har haft 258 dagar med arbetslöshetsförmån.

Vid prövningen beaktas motsvarande omständigheter som vid uppskov som beviljas med stöd av 51 § 2 mom. i den gällande lagen. Det är ändamålsenligt med en synnerligen låg tröskel för att bevilja uppskov när de förutsättningar som avses i 1 mom. har varit nära att bli uppfyllda. Utmätningssmannen ska vid prövning av om uppskov ska beviljas använda sin prövningsrätt på ett sådant tillbörligt sätt som förutsätts i 1 kap. 19 §. Det finns inget hinder för att utmätningssmannen beviljar uppskov med stöd av 2 mom. också på tjänstens vägnar, vilket är möj-

RP 150/2017 rd

ligt enligt den gällande bestämmelsen (RP 13/2005 rd, s.82). Uppskov kan enligt förslaget inte beviljas när ett uppskov väsentligt skulle äventyra den sökandes rätt att få betalning. Det ska inte heller vara möjligt med uppskov om arbetslösheten varat endast en kort tid, t.ex. endast några veckor.

Även längden på uppskovet är till skillnad från 1 mom. beroende av utmätningmannens prövning. Uppskov kan beviljas för högst halva anställningstidens längd, dock inte mer än fyra månader. Uppskovet räknas från det arbetsförhållandet inleddes. När uppskovets längd övervägs ska man fästa uppmärksamhet vid gäldenärens omständigheter, bl.a. hur länge arbetslösheten har varat. Å andra sidan måste man också beakta vilket belopp som förväntas inflyta till sökanden efter uppskovet. Eftersom längden på uppskovet är beroende av utmätningmannens prövning, tas det inte in någon uttrycklig bestämmelse om avrundning i momentet. I fråga om den absolut längsta längden är avrundningsregeln dock den som anges i 1 mom. Exempelvis ett arbetsavtal som ingåtts för fyra och en halv månad berättigar således som mest till ett tre månaders uppskov. I praktiken skulle dock uppskov i en sådan situation vanligen beviljas för kortare tid än tre månader.

Inte heller den uppskovstid som avses i 2 mom. räknas in i den i 52 § avsedda tid som berättigar till fria månader.

54 §. Underhållsbidrag. Den hänvisning till 51 § 2 mom. som finns i 2 mom. ändras till en hänvisning till den nya 51 a §, dit bestämmelsen om beviljande av uppskov med utmätning av lön på grundval av sysselsättning flyttas. Uppskov med utmätning kan således gälla indrivning av underhållsbidrag för barn endast om det finns vägande skäl till uppskov.

59 §. Betalningsplan. I paragrafhänvisningen i 1 mom. görs det en teknisk ändring som behövs på grund av att lagen får en ny 51 a §.

64 §. Periodisk näringsinkomst för fysiska personer. Enligt huvudregeln i 1 mom. undantas fem sjättedelar av en fysisk persons periodiska näringsinkomst från utmätning. Enligt 1 punkten i momentet kan gäldenären få behålla mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av någon särskild orsak. I momentet tas det in en ytterligare grund för att minska det belopp som mäts ut, dvs. att gäldenären efter en lång period av arbetslöshet har sysselsatt sig som näringsidkare.

Tillägget är avsett att tillämpas i början av företagsverksamheten. På denna grund är det således ofta ändamålsenligt att under några månader efter att gäldenären blivit näringsidkare undanta ett större belopp av näringsinkomsten än det regelmässiga från utmätning. Med lång arbetslöshet avses arbetslöshet som fortgått i ca ett år. Utmätningssmannen har enligt paragrafen stor prövningsrätt när det gäller hur mycket som mäts ut av näringsinkomsten, och det är möjligt att också de övriga grunderna för att minska det belopp som mäts ut blir tillämpliga.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft senast i början av 2018. Avsikten är att utsökningens informationssystem Uljas ska ändras på grund av lagen, men lagen kan sättas i kraft oberoende av när ändringen av informationssystemet blir klar.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Förslaget är av betydelse ur borgenärernas synvinkel när det gäller det egendomsskydd som föreskrivs i 15 § i grundlagen. Regleringen begränsar dock i mycket ringa utsträckning borgenärens rätt att få sina rättigheter med förmögenhetsvärde tillgodosedda. De föreslagna ändringarna gäller endast utsökningsgäldenärer som får arbete efter att ha varit arbetslösa minst ett år och som i och med sysselsättningen börjar omfattas av inkomstgränsutmätning.

När det gäller de gäldenärer som berörs av lagändringen är det fråga om att lindra och precisera förutsättningarna för uppskov med utmätningen samt att utöka maximiantalet uppskovsmånader från fyra till sex. I många fall blir borgenärerna i vilket fall som helst utan det belopp som ska inflyta vid inmätning när gäldenärerna inte blir sysselsatta på grund av svaga incitament, eftersom utmätning inte förrättas på arbetsmarknadsstöd eller grunddagpenning för arbetslösa.

I propositionen ges utmätningmännen en möjlighet att vägra bevilja uppskov i sådana situationer som tyder på att rätten till uppskov missbrukas. För att det ska råda balans mellan längden på uppskovet och det belopp som förväntas inflyta efter det, sätts längden på uppskovet till hälften av arbetsförhållandets längd. Det föreslås att det synsätt som utgår från att underhållsbidragsskulder är primära bibehålls, vilket innebär att lagändringen inte inverkar på underhållsbidragsborgenärernas ställning.

Dessutom bör det beaktas att borgenärerna på längre sikt gynnas i det fall att uppskovet hjälper utsökningsgäldenärerna att etablera sig på arbetsmarknaden.

När propositionen bedöms bör det ur gäldenärssynpunkt också tas hänsyn till den i 18 § 1 mom. i grundlagen föreskrivna rätten till arbete. Propositionen främjar förutsättningarna för att denna rätt ska tillgodoses. Enligt 2 mom. i den paragrafen ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete.

Utifrån dessa omständigheter kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i utsökningsbalken (705/2007) 4 kap. 51 § 2 mom.,
ändras 1 kap. 32 § 3 mom. 3 punkten, 2 kap. 24 § 3 mom. samt 4 kap. 48 § 2 mom., 54 § 2 mom., 59 § 1 mom. och 64 § 1 mom., av dem 1 kap. 32 § 3 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 932/2009, samt
fogas till 4 kap. en ny 51 a § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

32 §

Utlämnande av uppgifter till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet

På gäldenärens begäran ska utmätningsmannen göra återtagningsanmälan om de uppgifter som han har givit till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, om

3) utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut eller utsökningen upphör på grund av att skulden har preskriberats slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder (728/2003),

2 kap.

Utsökningsgrunder

24 §

Tidsfrist

Har det inom utsökningsgrundens tidsfrist förrättats utmätning för indrivning av fordran eller har fordran uppgivits vid försäljning som avses i 5 kap., hindrar det att tidsfristen har löpt ut eller att skulden har preskriberats slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder inte att betalning fås ur de utmäta medlen.

4 kap.

Utmätning

48 §

Skyddat belopp

Med make avses i 1 mom. äkta make och den som bor med gäldenären under äktenskapsliknande förhållanden. Gäldenären anses försörja en person vars inkomst inte överstiger det skyddade beloppet för gäldenären själv, och ett sådant barn, oberoende av om även den andra maken bidrar till försörjningen av barnet. Underhållsbidrag som gäldenären betalar kan beaktas på det sätt som föreskrivs i 51, 51 a, 52 och 53 §.

51 a §

Uppskov med utmätning på grundval av sysselsättning

Om gäldenären vid den tidpunkt då ett arbetsförhållande inleds har fått arbetslöshetsförmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) för minst 258 dagar, ska vid inkomstgränsutmätning utmätningen av lönen på gäldenärens begäran skjutas upp så att uppskovet varar halva anställningsförhållandets längd, dock i högst sex månader. Uppskovstiden räknas från det att anställningsförhållandet inleddes, och antalet uppskovsmånader avrundas uppåt till hela kalendermånader. Uppskov behöver inte ges om gäldenären tidigare har beviljats uppskov och ett nytt uppskov väsentligt skulle äventyra den sökandes rätt att få betalning.

Om förutsättningarna enligt 1 mom. för uppskov inte uppfylls, kan utmätningen av lönen dock skjutas upp på grundval av sysselsättning så att uppskovet varar högst halva anställningsförhållandets längd, dock inte över fyra månader från det att anställningsförhållandet inleddes. Uppskov får dock inte beviljas, om sökandes rätt till betalning väsentligt äventyras eller om arbetslösheten har varat endast en kort tid.

54 §

Underhållsbidrag

Om utmätning av lön verkställs för indrivning av ett löpande eller förfallet underhållsbidrag eller för indrivning av ett underhållsbidrag och en annan fordran, kan gäldenären ges fria månader eller uppskov enligt 51 a § endast av vägande skäl.

59 §

Betalningsplan

Utmätningens mannen kan i stället för utmätning av lön fastställa en skriftlig betalningsplan för gäldenären, om gäldenären gör det troligt att han eller hon planenligt till utmätningens mannen betalar det regelmässiga beloppet eller ett belopp enligt 51, 51 a eller 52—54 §. Utmätningens mannen ska minst en gång om året av gäldenären begära en utredning om de inkomster och förmåner som ingår i inkomstbasen.

RP 150/2017 rd

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ska fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av någon särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 26 oktober 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Justitieminister Antti Häkkinen

Lag

om ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i utsökningsbalken (705/2007) 4 kap. 51 § 2 mom., ändras 1 kap. 32 § 3 mom. 3 punkten, 2 kap. 24 § 3 mom. samt 4 kap. 48 § 2 mom., 54 § 2 mom., 59 § 1 mom. och 64 § 1 mom., av dem 1 kap. 32 § 3 mom. 3 punkten sådan den lyder i lag 932/2009, samt fogas till 4 kap. en ny 51 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna bestämmelser

32 §

32 §

Utlämnande av uppgifter till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet

Utlämnande av uppgifter till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet

På gäldenärens begäran ska utmätningsmannen göra återtagningsanmälan om de uppgifter som han har givit till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, om

På gäldenärens begäran ska utmätningsmannen göra återtagningsanmälan om de uppgifter som han har givit till den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, om

3) utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut;

3) utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut eller utsökningen upphör på grund av att skulden har preskriberats slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder (728/2003),

2 kap.

Utsökningsgrunder

24 §

24 §

Tidsfrist

Tidsfrist

Har det inom utsökningsgrundens tidsfrist förrättats utmätning för indrivning av fordran eller har fordran uppgivits vid försäljning som avses i 5 kap., hindrar det att tidsfristen

Har det inom utsökningsgrundens tidsfrist förrättats utmätning för indrivning av fordran eller har fordran uppgivits vid försäljning som avses i 5 kap., hindrar det att tidsfristen

RP 150/2017 rd

Gällande lydelse

har löpt ut inte att betalning fås ur de utmätta medlen.

Föreslagen lydelse

har löpt ut *eller att skulden har preskriberats slutgiltigt med stöd av 13 a § i lagen om preskription av skulder* inte att betalning fås ur de utmätta medlen.

4 kap.

Utmätning

48 §

Skyddat belopp

Med make avses i 1 mom. äkta make och den som bor med gäldenären under äkten- skapsliknande förhållanden. Gäldenären an- ses försörja en person vars inkomst inte över- stiger det skyddade beloppet för gäldenären själv, och ett sådant barn, oberoende av om även den andra maken bidrar till försörjning- en av barnet. Underhållsbidrag som gäldenä- ren betalar kan beaktas på det sätt som be- stäms i 51—53 §.

48 §

Skyddat belopp

Med make avses i 1 mom. äkta make och den som bor med gäldenären under äkten- skapsliknande förhållanden. Gäldenären an- ses försörja en person vars inkomst inte över- stiger det skyddade beloppet för gäldenären själv, och ett sådant barn, oberoende av om även den andra maken bidrar till försörjning- en av barnet. Underhållsbidrag som gäldenä- ren betalar kan beaktas på det sätt som före- skrivs i 51, 51 a, 52 och 53 §.

51 §

Väsentligt nedsatt betalningsförmåga

Har gäldenären före utmätningen länge va- rit arbetslös kan utmätningen av lönen skjutas upp, om inte betalningen till sökanden vä- sentligt äventyras. Uppskov kan beviljas i högst fyra månader räknat från det att an- ställningsförhållandet inleddes.

(upphävs)

(ny)

51 a §

Uppskov med utmätning på grundval av sysselsättning

Om gäldenären vid den tidpunkt då ett ar- betsförhållande inleds har fått arbetslöshets- förmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) för minst 258 dagar, ska vid inkomstgränsutmätning utmätningen av lönen på gäldenärens begäran skjutas upp så att uppskovet varar halva anställningsför-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

hållandets längd, dock i högst sex månader. Uppskovstiden räknas från det att anställningsförhållandet inleddes, och antalet uppskovsmånader avrundas uppåt till hela kalendermånader. Uppskov behöver inte ges om gäldenären tidigare har beviljats uppskov och ett nytt uppskov väsentligt skulle äventyra den sökandes rätt att få betalning.

Om förutsättningarna enligt 1 mom. för uppskov inte uppfylls, kan utmätningen av lönen dock skjutas upp på grundval av sysselsättning så att uppskovet varar högst halva anställningsförhållandets längd, dock inte över fyra månader från det att anställningsförhållandet inleddes. Uppskov får dock inte beviljas, om sökandens rätt till betalning väsentligt äventyras eller om arbetslösheten har varat endast en kort tid.

54 §

Underhållsbidrag

Om utmätning av lön verkställs för indrivning av ett löpande eller förfallet underhållsbidrag eller för indrivning av ett underhållsbidrag och en annan fordran, kan gäldenären ges fria månader eller uppskov enligt 51 § 2 mom. endast av vägande skäl.

54 §

Underhållsbidrag

Om utmätning av lön verkställs för indrivning av ett löpande eller förfallet underhållsbidrag eller för indrivning av ett underhållsbidrag och en annan fordran, kan gäldenären ges fria månader eller uppskov enligt 51 a § endast av vägande skäl.

59 §

Betalningsplan

Utmätningssmannen kan i stället för utmätning av lön fastställa en skriftlig betalningsplan för gäldenären, om gäldenären gör det troligt att han eller hon planenligt till utmätningssmannen betalar det regelmässiga beloppet eller ett belopp enligt 51—54 §. Utmätningssmannen skall minst en gång om året av gäldenären begära en utredning om de inkomster och förmåner som ingår i inkomstbasen.

59 §

Betalningsplan

Utmätningssmannen kan i stället för utmätning av lön fastställa en skriftlig betalningsplan för gäldenären, om gäldenären gör det troligt att han eller hon planenligt till utmätningssmannen betalar det regelmässiga beloppet eller ett belopp enligt 51, 51 a eller 52—54 §. Utmätningssmannen ska minst en gång om året av gäldenären begära en utredning om de inkomster och förmåner som ingår i inkomstbasen.

RP 150/2017 rd

Gällande lydelse

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, skall fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av någon särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

Föreslagen lydelse

64 §

Periodisk näringsinkomst för fysiska personer

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ska fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, *om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet* eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av någon särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

Denna lag träder i kraft den 20 .